

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2018/19

Destinace: Francie, Dijon

Jméno, příjmení: Magdalena Vigent

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav):

Lycée Carnot; Université de Bourgogne, UFR Langues et Communication

Dijon

Dijon, hlavní město Burgundska, světově známé především proslulou dijonskou hořčicí, se nachází 900 km jihozápadně od Prahy a 300 km jihovýchodně od Paříže. Město má bohatou kulturní minulost, v 18. století zde byla založena univerzita. Symbolem Dijonu je sova vytesaná do katedrály Notre Dame. Říká se, že přináší štěstí.

Česká sekce v Carnotově lyceu

Dijon je vedle Nîmes jedinečný tím, že na místním Carnotově lyceu spolu s francouzskými spolužáky studují čeští studenti, kteří zde získávají středoškolské studium zakončené maturitou.

Počátky tohoto projektu sahají až do dvacátých let minulého století, kdy byly ve Francii postupně založeny celkem tři československé sekce. V roce 1920 vznikla československá sekce v Carnotově lyceu v Dijonu, v roce 1923 v lyceu Clauda Debussyho v Saint Germain en Laye a o rok později v lyceu Alfonse Daudeta v Nîmes. Čeští žáci byli tzv. „přesazeni“ do francouzského prostředí, kterému se (jak se ukázalo) dokázali velmi rychle přizpůsobit a měli tak možnosti získat francouzské vzdělání.

Existence sekcí prakticky odráží vývoj česko-francouzských vztahů. V průběhu minulého století byl vývoj z politických důvodů několikrát přerušen, v roce 1990 navázaly na původní projekt nově obnovené sekce v Dijonu a v Nîmes.

Mezi významné absolventy Carnotova lycea patří například herec Jiří Voskovec, literární kritik Václav Černý, politik Čestmír Císař, režisér Zdeněk Troška či politik a politolog Lukáš Macek, momentálně ředitel pobočky SciencesPo Dijon.

Ve školním roce 2018/19 studovalo na Carnotově lyceu 18 studentů, z toho 9 dívek a devět chlapců. Žáci jsou ubytováni na internátě v historické budově školy, víkendy tráví ve francouzských hostitelských rodinách. Studium na francouzském gymnáziu trvá tři roky, v každém ročníku je tedy šest žáků. Ti jsou rozděleni do francouzských tříd, jen zřídka bývají v jedné francouzské třídě dva Češi. Během několika měsíců si tak čeští studenti velmi rychle osvojují francouzský jazyk, který může pro řadu z nich na počátku představovat jistou bariéru. Žáci jsou ovšem konfrontováni i s jinými zvláštnostmi francouzského vzdělávacího systému. Důraz je kladen na práci s dokumenty a psaní tzv. dizertací, tedy velmi specifických slohových útvarů, založených na práci s dokumenty, přičemž musí být dodržovány přesné zásady. Odlišné postupy jsou uplatňovány i v ostatních předmětech, například v matematice.

Studenti se ovšem potýkají nejen s výukou v cizím jazyce a odlišnými vyučovacími metodami. Obtížné je samozřejmě i odloučení od rodiny a akceptování pravidel života na internátě. Určitě také proto mají mezi sebou velmi úzký vztah, poskytují si vzájemnou podporu, podnikají společně řadu akcí týkajících se české sekce a někdy doslova lpějí na dodržování tradic.

Výuka češtiny na Carnotově lyceu a úloha lektora

Čeští studenti mají ve svém rozvrhu předepsané také povinné hodiny češtiny. Výuka probíhá na třech úrovních, tedy pro 1., 2. a 3. ročník. Některé hodiny mají všechny tři ročníky společně.

Cílem je předávat znalosti z literární historie, motivovat k četbě, sledovat dění v České republice a v neposlední řadě v cizím prostředí rozvíjet a udržovat znalosti pravopisu. Na závěr žáci skládají francouzskou maturitu, jejíž součástí je i maturita z českého jazyka.

Lektor na Carnotově lyceu není však pouze učitelem. Plní úlohu prostředníka mezi francouzskou administrací, žáky a rodiči. V zahraničí rodiče v podstatě zastupuje, je tedy třeba podepisovat žákům veškeré dokumenty, v případě potřeby je doprovázet k lékaři, pomáhat s nejrůznějšími administrativními úkony, otevírat dveře lycea v pozdních večerních hodinách a především kdykoliv poskytovat veškerou podporu.

Maturity z češtiny

Maturity z češtiny se tradičně připravují a opravují v rámci katedry českých studií na INALCu v Paříži. Tyto maturity patří k maturitám jazykovým. Je třeba, aby žáci prokázali čtenářskou gramotnost a uměli se písemně vyjádřit na zadané téma. Součástí písemné práce někdy bývá také překlad do francouzštiny. Ke zkoušce není třeba naučit se vývoj literatury, ale vzhledem k tomu, že východiskem často bývá literární text, je orientace v české literatuře a znalost nejrůznějších literárních textů výhodou. Zkouška je pouze písemná, v Dijonu probíhá na mezinárodním lyceu Charles de Gaulle. Mohou ji skládat jak Češi, tak i cizinci. Pro ty ovšem bývá maturita příliš náročná, zatímco pro české studenty nepředstavuje větší problém.

Výuka francouzských profesorů

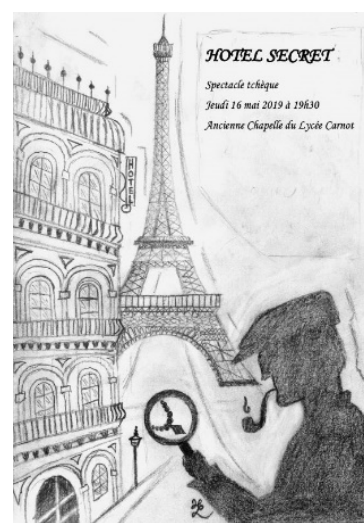
V letošním roce také pokračovaly hodiny češtiny pro francouzské profesory. Mnozí profesori jsou totiž doslova nadšeni znalostmi a schopnostmi svých českých žáků a mají tak chuť seznámit se blíže s českým jazykem i kulturou. Hodiny probíhají jednou týdně o polední přestávce a jsou pro obě strany velmi obohacující.

Výměna s Keplerovým gymnáziem

Carnotovo lyceum organizuje jednou za dva roky výměnu s Keplerovým gymnáziem v Praze. Ta je určena žákům prvních ročníků tzv. secondes. Francouzští žáci se tak celý rok připravovali na návštěvu České republiky. Seznamovali se s českou historií, nejrůznějšími osobnostmi české kultury, součástí přípravy bylo i několik hodin výuky českého jazyka. V dubnu pak skupina francouzských žáků odjela do Prahy a v červnu naopak přijeli žáci Keplerova gymnázia do Dijonu.

Český „spectacle“

Čeští studenti tradičně připravují české představení, tzv. „spectacle“. Představení je určeno francouzskému publiku, tedy profesorům, spolužákům, a především hostitelským rodinám. Přijíždějí také zástupci z Velvyslanectví České republiky v Paříži a z dijonské radnice. Samozřejmostí je účast všech členů vedení lycea. Hlavním rysem „spectaclu“ je jeho originalita. Studenti sami píší scénář, režírují, vyrábějí si kulisy, hrají na hudební nástroje, tančí a zpívají. Témata se obvykle týkají česko-francouzských vztahů, života na internátě, české historie, často si dělají legraci i sami ze sebe. V letošním roce se studenti připravili vtipnou hru s detektivním námětem, nazvanou *Hôtel secret* (Tajemný hotel). V tajemném hotelu se českým turistům při návštěvě

Paříže ztratí zlatý náhrdelník. Ačkoliv práce místních policistů není příliš efektivní, podaří se nakonec odhalit viníka a vrátit náhrdelník původní majitelce. Kromě dějové linie jsou celým představením prostoupeny narážky na rozdílné kulturní stereotypy jednotlivých zemí, především však na běžný život českého studenta v lyceu. O přestávce se tradičně podávaly české speciality jako perník, jablečný štrúdl a samozřejmě chlebíčky.

U této příležitosti navštívil lyceum pan Alexis Rosenzweig, reportér Českého rozhlasu Radio Praha, který nejen o představení, ale i o celé české sekci natočil zajímavou reportáž ve francouzštině.

Výuka češtiny na lyceu Simone Weil

V blízkosti Carnotova lycea se nachází lyceum Simone Weil. Jedná se odborně zaměřené lyceum, které tak v podstatě odpovídá českým středním odborným školám. Na budoucí povolání se zde mimo jiné připravují zdravotní asistentky a ošetrovatelky. V roce 2015 se lyceum v rámci programu ERASMUS zapojilo do projektu stáží, které se konají v České republice. Každoročně odjíždějí čtyři francouzské studentky do České republiky, kde absolvují svoji měsíční odbornou praxi a zároveň se účastní výuky na Střední zdravotnické škole v Nymburce. Praxe se koná v domově důchodců a v mateřské škole. Žáci tak mají možnost porovnat způsob práce, ale i způsob života v obou zemích.

Z toho důvodu probíhají také na lyceu Simone Weil jednou týdně hodiny češtiny, které od počátku zajišťuje lektor Carnotova lycea. Práce se studentkami je velmi zajímavá, učí se s chutí a vedle angličtiny pro ně čeština bývá jediným cizím jazykem. Na závěr praxe studentky sepisují zprávu, kterou je pak třeba obhájit před odbornou komisí. Tato obhajoba je součástí maturity.

Školní výlety

Studenti jsou každoročně zváni na oslavy listopadových událostí pořádaných Velvyslanectvím České republiky v Paříži. Probíhají diskuze se známými osobnostmi, zároveň je to příležitost setkat se se studentkami české sekce z Nîmes. Zastupitelský úřad poskytuje pro všechny ubytování a studenti tak mají možnost prohlédnout si o víkendu Paříž.

V květnu se opět se podařilo zorganizovat výlet do Nîmes. Carnotovo lyceum tento výlet z velké části finančně podpořilo. Sešli jsme se se studentkami české sekce a s lektorkou Ludmilou Pěničkovou, společně podnikli několik výletů do okolí města, které má bohatou historii a navázali tak na tradici z minulého roku, ve které chceme nadále pokračovat.

Výuka češtiny na Burgundské univerzitě

Kromě práce v lyceu zajišťuje lektor výuku češtiny jako cizího jazyka na místní Burgundské univerzitě. Čeština se vyučuje na Burgundské univerzitě na Fakultě jazyků a komunikace. V rámci oddělení slovanských jazyků je vedle ruštiny jediným slovanským jazykem na fakultě vyučovaným. Z toho vyplývá i relativně vysoký zájem o jazyk mezi studenty. Není výjimkou, že

se v 1. ročníku setkáváme s třiceti a více zájemci. Ačkoliv si většina z nich jazyk volí skutečně náhodně, případně podle rozvrhu, řada studentů ovládá po třech letech studia češtinu na velmi dobré úrovni.

Čeština na Burgundské univerzitě není studiem oborovým, nýbrž pouze doplňkovým. Výuka proto může probíhat pouze po 17. hodině. Je možné ji studovat jako volitelný předmět k jinému hlavnímu oboru, jako třetí

SciencesPo.

živý jazyk v rámci aplikované lingvistiky, případně je možné získat univerzitní diplom v rámci kurzů otevřených jak studentům, tak široké veřejnosti. Povinnost zapsat si volitelný předmět k hlavnímu

oboru mají však studenti pouze 1. ročníku, z toho vyplývá výrazný úbytek zájemců ve vyšších ročnících.

V loňském roce studovalo češtinu v 1. ročníku 26 studentů, ve 2. ročníku 8 studentů, ve 3. ročníku byly 2 studentky. Dva studenti odjeli na Letní školu slovanských studií. Dvě studentky se letos zúčastnily překladatelského semináře v Paříži. V příštím roce plánujeme účast v dalších překladatelských soutěžích, o které studenti projevíli zájem a které jsou motivací pro další pokračování ve studiu češtiny.

Postavení lektora

Ačkoliv lektor není přímým zaměstnancem univerzity, má právo používat učebny i technické vybavení. K dispozici jsou dvě kanceláře, vybavené počítači a tiskárnou. V jedné z kanceláří se nachází česká knihovna. V rámci oddělení reprografie je možné požádat o realizaci kopií, lektor má rovněž k dispozici svůj kód.

Lektor také propaguje češtinu v rámci Dne otevřených dveří, informuje o možnostech stipendií v České republice a o pozitivěch studia českého jazyka ve Francii.

Čeština na dijonské pobočce institutu politických věd SciencesPo Dijon

Vedle Burgundské univerzity si češtinu vybírají i studenti dijonské pobočky Institutu politických věd SciencesPo Dijon zaměřené na střední Evropu. Záslouhou současného ředitele Lukáše Macka (absolventa Carnotova lycea), si studenti 1. ročníku povinně vybírají výuku češtiny, polštiny či maďarštiny. Zájem o češtinu přitom výrazně převažuje. V prostorách institutu stojí socha Jana Palacha, zmenšená replika bronzové sochy symbolizující Jana Palacha, která se nachází v Jungmannových sadech v Mělníku. Autorem je maďarský sochař András Beck, který ji vytvořil v roce 1969 jako reakci na Palachovo upálení. Socha byla odhalena v roce 2010 v rámci česko-francouzského projektu, podporovaného ministerstvy zahraničí obou zemí, společností přátel Andráse Becka a krajem Burgundsko.

Letos bylo 1. ročníku zapsáno 16 studentů, ve druhém ročníku 11. Vzhledem k tomu, že výuka je intenzivní, studenti si velmi rychle osvojují základy jazyka, součástí je i studium reálií. Cílem je, aby se ve 3. ročníku co největší část studentů rozhodla strávit zahraniční studijní rok v České republice.

Učební materiály

Studium na francouzském gymnáziu trvá pouze tři roky, současně má výuka českého jazyka a literatury ve srovnání se českými středními školami výrazně nižší hodinovou dotaci. Učebnice literatury slouží jako podklad pro podání základního literárního přehledu. V letošním roce jsme pracovali podle učebnice a pracovního sešitu nakladatelství TICTAC *Nová literatura pro střední školy I. – IV.* (R. Malý a kolektiv). Otázky a úkoly k vybraným úryvkům z literárních děl usnadňují rozbor a pochopení textu a zároveň motivují k další četbě.

Gramatické a pravopisné jevy procvičujeme na základě didaktických testů. K tomu slouží například kniha *Maturitní testy nanečisto* (M. Komsová a kolektiv), kniha *Maturita v pohodě* (D. Fajkusová, E. Hartmanová, L. Morkesová), často používáme také *Didaktické testy z českého jazyka a literatury* (Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání) volně dostupné na internetu.

Na univerzitě jsme letos stejně jako v loňském roce používali v 1. ročníku učebnici *Česky prosím I.* (J. Cvejnová) a *Hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince* (Z. Malá). Ve 2. ročníku jsme nově pracovali s učebnicí *Česky krok za krokem I.* (L. Holá) a s *Českou čítankou* (I. Kořánová), ve 3. ročníku jsme používali učebnici *Česky krok za krokem II.* (L. Holá), pracovní sešit *Česky krok za krokem II.* (Z. Malá) a adaptovanou prózu *Pohádky* (Lída Holá). Kromě toho si pro všechny tři ročníky vytvářím vlastní pracovní listy.

Dijon 30. července 2019

Mgr. Magdalena Vigent